

ner i f.eks. de nordlige havområder i Sovjetunionens nærhed.

4. Endelig er USA og Sovjetunionen (indtil for nylig) traditionelt enige om at modsætte sig enhver indskrænkning af deres militære bevægelsesfrihed i internationalt hav- og luftterritorium. Flere argumenter bliver brugt: både juridiske og strategiske såvel som den specifikke interesse i at kunne overvåge, hvad den anden side gør, blandt andet for således at forlænge varslings tiden i forskellige scenarier.

Af disse grunde vil det være kompliceret at blive enige om maritime tillidsskabende foranstaltninger. Men fordi de fælles stabilitetsinteresser findes, burde det ikke være umuligt at finde forhandlingsløsninger. I det mindste kan følgende spørgsmål forventes at blive aktuelle i eventuelle forhandlinger:

Hvilke typer af skibe, ubåde, fly og missiler skal inddrages?

For at nå målet om »tidligvarslings« må det i første række handle om risikoen for dekapitering eller for et afvæbnende førsteslag, altså om fremførelsesmidler for kernevåben, hvis rækkevidde og præcision og lave identificerbarhed ville kunne tillade disse optioner: i første række ubåde med strategiske missiler med lave baner, eller med langtrækkende krydsermissiler.

Fra synspunktet »usårlighed« ville det i første række handle om atomdrevne angrebsubåde, eller mere omfattende systemer, til bekæmpelse af kernevåbenubåde.

Problemerne i sammenhængen består blandt andet i, at samme systemer ville kunne have andre og (fra parternes synspunkt) legitime funktioner, f.eks. fly lige uden for suverænitetssområdet som element i tidligvarslings; eller angrebsubåde, der kan bruges både til at bekæmpe den anden sides kernevåbenubåde og hans angrebsubåde.

Disse problemer ville f.eks. kunne løses ved, at der kun indføres begrænsninger for fly, hvis missilbestykning truer vitale synspunkter, eller ved at man sammenkæder forskellige »standoff zones«.

Hvilke typer af aktiviteter skal begrænses eller forbydes?

I begge tilfælde ville det mest radikale svar være »tilstedeværelse«; dog ville dette ved en nærmere overvejelse måske ikke være nødvendigt i alle tilfælde. »Uanmeldt tilstedeværelse« ville fra tidligvarslings synspunkt kunne være nok, f.eks. når det gælder systemer, der er svære at identificere (Stealth, krydsermissiler), eller fra usårlighedssynspunktet, når det gælder angrebsubåde. F.eks. kunne hangarskibe fra dette synspunkt være tilladelige, forudsat de ikke medfører kernevåbenbestykkede fly med betydelig rækkevidde eller krydsermissiler¹²⁾ – eller forudsat at hangarskibene medfører så begrænsede beskyttelsesstyrker, at de er stærkt sårbare.

Hvor omfattende skal de forskellige begrænsningszoner være?

Fra et tidligvarslings synspunkt handler det om at forlænge tiden med så mange minutter som muligt: jo mere omfattende desto bedre. Begrænsninger i forhandlingsmuligheder er allerede antydnet: alle zoner kolliderer med USA's maritime strategi, og omfattende zoner kolliderer med NATO's forsvarsinteresser. En forhandlingsmulighed kunne her ligge i at blive enige om asymmetrier, f.eks. ved, at den fredede zone uden for USA bliver mere omfattende end tilsvarende zone uden for Sovjetunionen, eller ved at zonerne defineres forskelligt (afstand for USA's kyst, sektor for Sovjetunionens).

Fra usårlighedssynspunktet gælder ikke »jo mere omfattende, desto bedre«: her handler det mere om en tærskleffekt, om at den ene sides angrebsubåde er så langt væk, at de ikke udgør nogen overraskelsestrussel for den anden sides kernevåbenubåde i nærheden af deres hjemhavne.

I hvilken grad vil begrænsninger eller forbud kunne lempes under betingelse af forudvarslings?

Fra tidligvarslings synspunktet er forudvarslings ikke tilstrækkelig, hvis det handler om ballistiske missiler med lang rækkevidde og høj